

"לְדוֹרוֹת"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: בן – דוד	שם פרטי: אריה
-----------------------	------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: כהן		בלועזית Cohen
שם פרטי איתו נולדתי: ליקה	בלועזית Lika	מין: זכר
שנת לידה: 1930	בלועזית Dorohoi	ארץ לידה: רומניה
עיר לידה: דורוחוי	שם פרטי ושם משפחה של האב: ד"ר ז'טה כהן	שם פרטי ושם נעורים של האם:
שם פרטי ושם משפחה של האב: דוד קושמרו	בלועזית Dorohoi	ארץ המגורים: רומניה
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: דורוחוי	מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה)	חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא) תנועת נוער גורדוניה
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה) השכלה יסודית	מקומות מגורים בתקופת המלחמה: גטו מוגילב באוקראינה	(שם העיר או האזור ושם הארץ)
שם פרטי ושם משפחה של האב: דוד קושמרו	בלועזית Mogilev ghetto	במידה והיית בגטו, ציין את שמו: גטו מוגילב
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: דורוחוי	בלועזית	במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה) השכלה יסודית	תאריך השחרור: 1943	המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: מבית היתומים מוגילב הועברתי לבוקרשט. (המלחמה עדיין נמשכה אך היתומים וביניהם אני ניצלנו כי הועברנו, תחילה לדורוחוי ואח"כ לרומניה)
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: גטו מוגילב באוקראינה	ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור בוקרשט	במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)
שם פרטי ושם משפחה של האב: דוד קושמרו	שנת עליה: 14.5.46	במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין מתי עד מתי
שם פרטי ושם משפחה של האב: דוד קושמרו	במידה ועלית באניה, ציין את שמה אניית מעפילים "מקס נורדאו"	

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים)

נא לכתוב בגוף ראשון

נולדתי בדורוהוי, עיירה קטנה ברומניה, שבה יש יישוב יהודי גדול שמסודר כקהילה. היה בית חולים יהודי, בית ספר יהודי שכונה "בית ספר ישראלי" ובית אבות שנתמך על ידי הקהילה היהודית. הייתי בן יחיד במשפחה ממוצעת ברמה כלכלית טובה, ולא היה חסר כלום. אמא הייתה עקרת בית ואבא עסק בפרוות יוקרתיות כשהוא היה נוסע לברית המועצות. גרנו בבית שכור, כמו רוב היהודים בבית של גברת כהן, שהיה לה רחוב שלם של בתים להשכרה ליהודים.

בשנת 1940 הייתה מלחמה בין רומניה וברית המועצות על טרטוריה של בסארבייה (מולדובה). והרומנים קיבלו מפלות ונסוגו בדרך הקצרה חזרה לרומניה דרך העיר דרוחוי. באותו הזמן שרומניה הייתה בברית המועצות עם הרומנים הם לא ויתרו על החיילים היהודים שהיו בצבא רומניה. באחד הקרבות ניגש סמל יהודי מצבא רומניה לקצין רוסי ואמר לו: "תהרוג אותי ואל תהרוג את הקצין שלי". הרוסי הרג את שניהם. הסמל היהודי נקבר בדורוחוי. כל מנהיגי הקהילה ויהודים רבים הלכו ללוויה של החייל היהודי. וכאן החל הפוגרום, כאשר בזמן טקס הקבורה שהביאו את המת לקבורה התחילו יריות, מכל הצדדים מסביב לבית הקברות, ונהרגו 68 יהודים באירוע הזה. באותו זמן, לא הבנו למה הצבא הרומני שחזר ממפלה עומד בכל הרחובות של העיר ולא מתקדם, אך כאשר התחיל ההרג בבית הקברות, התחילו גם החיילים שעמדו ברחובות להרוג יהודים בבתיים שהיו מסומנים על-ידי הרומנים שכביכול היו ביחסי ידידות איתנו, ונהנו מיחס טוב מאיתנו היהודים.

בשלהי 1941, התקבלה פקודה לעזוב תוך כמה שעות את הבית, ולקחת רק חפצים שניתן לשאת. בתחנת רכבת חיכו קרונות שמובילים בדרך כלל בהמות, ודחסו אותנו כמה שאפשר ונעלו אותנו, אנשים נחנקו מחום ומתו. וכך נסענו עימם- הם לא הרשו להוציא את המתים. החיילים הרומנים סיפרו לנו שנוסעים למקום ששם מחכה לנו בית ועבודה. השקר התגלה אחרי שבוע נוראי של המסע אל גדות נהר "נייסטר" שהוא מוביל לאוקראינה. המעבר היה נוראי. הנהר הוא סוחף וענקי והועברנו על ידי רפסודה, כשיש חבל מקצה אחד לשני ובכל אחד מן הקצוות עמדו רומנים שהיו צריכים לסחוב ולהגיע מחוף אחד לחוף שני. בדרך כלל הרומנים היו שיכורים והיו מנתקים את הרפסודה שהייתה עמוסה בשלושים ארבעים איש שטבעו. כל המעבר נעשה בלילה. במשך היום העמידו אותנו על שפת הים בלי אוכל ומים בקור. ואין לי מושג איך הצלחנו לשרוד. בלילה העבירו את היהודים על הרפסודה ובדר"כ הם חיפשו בגדים כדי להפשיט אותנו ולקחת אותם מאיתנו. כך לקחו לי את הנעליים ואבי קנה לי כפכפי עץ וכך הלכתי כל החורף. מאחורי סיפור "הקנייה" יש סיפור עצוב: כשעלינו על הרפסודה בא אבי ונתן לי שקית מלוכלכת ואמר לי זאת אתה לא מוסר לאף אחד. בשקית היו פרימוס ופתיליה. כשעברנו בלילה אבי אמר תן לי את השקית, ניגש אליו בן אדם ודיבר עמו. הוא לקח את הפתיליה ומתברר שהיה שם מוחבא כסף.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות

בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

לאחר שעברנו לאוקראינה לעיר מוגילב, ועברנו לגור אצל משפחה יהודית בשם קליק והיה שם חדר אחד. שם נפטר אבי, בהיות בן 34, מדלקת קרום המוח, שהייתה מחלה נפוצה בגלל צפיפות וחוסר הטיפול במחלות. לקחו את אבי עם עגלה בכדי לקבור אותו, אך לא יכלו לראות היכן קוברים אותו בגלל שהייתה סופת שלגים ולא היה לנו בגדים והיה קור נוראי. לאחר זמן מה, אספו את כל יהודי מוגילב המקומיים ורצחו אותם בדם קר כי טענו שהם בולשביקים, נגד הגרמנים. ואז גם הוציאו אותנו מן הבתים

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

והועברו לגטו מוגילב.

על ידי הכסף הזה שנשאר בפתיליה, הבאנו ממקומות רחוקים חלק מן המשפחה של אימי, את סבתא חיה, דוד יעקוב שכטר ואחות של אימי ששמה יהודית, והם חיו איתנו בגטו בחדר אחד. בנוסף אימי עשתה לי בר מצווה. היא קנתה מאתיים גרם קמח ומאה גרם סוכר ועשתה מזה עוגיות וחגגנו בבית הכנסת. היות ולאמי נשאר כסף, הופיע איש אחד וטען כי תמורת הרבה כסף הוא יעביר אותנו לבתינו ברומניה. הוא הבטיח כי יביא משאית עם נהג גרמני. בתאריך מסוים חיכינו לשניהם אך לשווא, אף אחד לא הגיע. הוא גנב לנו את הכסף האחרון שלנו, וכך התחילו בעיות ההישרדות. אני ואמי הלכנו לעבוד תמורת חצי לחם וחתיכת נקניק ומזה התחלקנו.

אמי עבדה באיסוף חלקי עץ מן הנהר, של גשר שהתמוטט שנבנה על ידי הרומנים. ואנוכי באתי לשפת הנהר לראות את אמי וכך ראיתי גם זוועות שהרומנים עשו. אני הלכתי בשוק לתת לגויים מים קיבלתי תמורת זה תפוח אדמה, משהו אחר לאכול או מכות. החיים היו נוראים אך שרדנו על ידי זה שמהצמצום אתה מתחבר, ורגש ההישרדות הוא בלי גבול. אימי הייתה בגטו עד סוף המלחמה.

אנא ספרי על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(השחרור וחזרתך הביתה, חיך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

ב-1941 עברתי לבית יתומים בגטו משום שלאמי לא היה אמצעים להחזיק אותי. בשנת 1943 הועברו היתומים, ואני ביניהם, לדורוחי אך שם לא היו אמצעים אז עברנו לבוקרשט. גם שם היו זוועות של הרומנים שהם תפסו יהודים ותלו יהודים בבית מטבחים וכתבו עליהם "בשר כשר". שם הייתי בבית יתומים עם אוכל ותנאים טובים יחסית, תחת חסות של האליטה של בוקרשט של יהודים. שם התחלתי ללמוד בבית ספר מקצועי יהודי "הפטיש"-לא ממומן על ידי הממשלה- ושם למדתי אלקטרוניקה ומן הבית הספר הזה עלינו ארצה כל הכיתה כולל המורה והמנהל של בית היתומים שהיה דוד שלי- יעקוב שכטר (בעלה של אחות של אמי) - והוא היה האפוסטרופוס שלי.

באיזשהו שלב, הבנתי מה גורל היהודים בגולה ורציתי לברוח לארץ. לכן, חברתי לעוד בחור שמימן אותי וברחנו לגבול בולגריה, ברחנו לבית מלון ולאחר מכן, עלינו על הגג של רכבת מפוצצת באנשים בגלל נדידת עמים. ומשם הגענו לתנועת גורדוניה, נאמר לנו שהופסקו היציאות של אניות לארץ, כי נהרגו שם שני חלוצים יהודים, ולא ניתן לעבור משם. סבלתי מקור ורעב בהכשרה של גורדוניה שנועדה לזמן קצר. בסוף התגעגתי לבית היתומים, וטלפנתי לבוקרשט וחזרתי לשם. משם עלינו עם אניית מקס נורדאו-14.5.1946. בנמל חיפה נתפסנו על ידי חיילים בריטים והועברנו לבית מעצר בעתלית.

נא ספרי על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

אחרי מספר חודשים בעתלית, ואחרי האירוע של שחרור המעפילים מן עתלית על ידי יצחק רבין, שלחו אותנו קבוצה של ילדים לעליית הנוער לבית ספר חקלאי תיכון בנחלת יהודה, ליד ראשון לציון. היינו קבוצה של ילדים מ-16 ארצות. ושם התחנכתי וקיבלתי את אהבת ארץ ישראל, הייתי כותב שירים ואני זוכר שעבודות הספרות שלי היו בין הראשונות שהציגו אותם. ואז הופיע איש שקראו לו שמעון פרסקי, והוא נתן הרצאה מאלפת והודיע לנו כי בעוד שבוע הוא ישלח שני אוטובוסים משוריינים שייקחו אותנו לעמק הירדן. לאחר הכרזת המדינה באו"ם, הגענו בשני אוטובוסים לקיבוץ אלומות. שם היה בסיס ולשם הצטרפו חיילים מנתניה ומחדרה כשאנחנו ביניהם. בפרק הזמן של עד הקמת צה"ל וגיוסנו לצבא, פיזרו אותנו- בוגרי בית ספר חקלאי- לכמה מושבים בכדי לעזור שם בגלל מחסור של גברים שגויסו ואני עבדתי בנהלל במשק של משה דיין. כשהתגייסתי, ביקשתי לשרת בגולני בקרבי כי הייתי בכוסר מצוין. הייתי שש שנים בגולני, והמשכתי בקבע ביחידות אחרות עד שנת 1978 כך סיימתי שירות של שלושים שנים בצבא קבע. כשיצאתי לגמלאות מצה"ל, הוציעו לי עבודה באוניברסיטת חיפה בתור יועץ בביצוע פרויקט מיחשוב של הרכוש של האוניברסיטה ועבדתי 18 שנים בנושא זה. בשנת 1996, פרופ' ידוע מרשות המחקר של האונ' המליץ עלי בפני משרד החוץ, על עבודה חשובה בתחום המחשוב, בכל בירות העולם- היכן שמוצב שגריר ישראלי- וכך עבדתי גם שנתיים.

בשנת 1957 נישאתי לרבקה זכרה לברכה, לה הייתי נשוי 42 שנים. היא הייתה רעיה מסורה ונאמנה ואוהבת ארץ ישראל בצורה בלתי רגילה. היא הייתה בנח"ל ונפטרה בשנת 1999. יש לי בת יחידה בשם דליה, לזכרו של אבי דוד, שהיא בוגרת טכניון במערכות מידע, לאחר ששרתה בצה"ל ברפאל ושם שלחו אותה ללמוד על חשבונם. היום היא מהנדסת בכירה בתל אביב והיא אמצה ילדה אוקראינית בשם רומי, מגיל שנתיים, שהיום היא בת 10 וספורטאית מעולה.

מתוך תולדות חיי ובגיל צעיר מאוד, הגעתי למסקנה חד משמעית שיהודי צריך לחיות בארצו ובמולדתו ואין מקום בעולם שמקבלים יהודים בצורה נאותה.

ראיון: אפרת ויינשטיין, חיפה, יולי 2013